

Sygn. akt IV U 1757/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: stażysta Sylwia Dymańska

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2014 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania K. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 27 września 2013 roku nr (...)

w sprawie K. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o świadczenie przedemerytalne

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 1757/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 26 marca 2014 r.

Decyzją z dnia 27 września 2013 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia

30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 120, poz. 1252 ze zm.) odmówił K. D. przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W uzasadnieniu, powołując się na przepisy art. 2 ust. 1 pkt 5 i art. 2 ust. 3 ustawy wskazał, że łączny staż pracy wnioskodawczyni wynosi jedynie 33 lata, 1 miesiąc i 14 dni. W stażu tym organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy w/w w gospodarstwie rolnym rodziców od

21 listopada 1978 r. do 20 stycznia 1980 r., ponieważ w tym czasie rodzice ubezpieczonej posiadali grunty rolne, których powierzchnia była niewystarczająca do objęcia ich obowiązkiem opłacania składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników.

Odwołanie od tej decyzji wniosła K. D., domagając się jej zmiany

i przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego. W uzasadnieniu odwołująca podniosła, że powierzchnia należącego do jej rodziców gospodarstwa rolnego przekraczała

1 ha, tj. w latach 1978-1979 wynosiła 1,38 ha, zaś w roku 1980- 1,30 ha. Na dowód tego odwołująca dołączyła do odwołania zaświadczenie Starosty B. z dnia

25 października 2013 r. oraz akt własności ziemi z dnia 22 maja 1980 r. Wskazała też, iż nie zgadza się ze stanowiskiem ZUS, że nieopłacanie przez jej rodziców składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników uniemożliwia zaliczenie jej spornego okresu do stażu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji podał, że z przedłożonej przez wnioskodawczynię dokumentacji nie wynika w sposób jednoznaczny jaka była rzeczywista powierzchnia użytkowanych przez jej rodziców gruntów, co pozwalałoby ustalić, czy uprawiany przez nich areal można zakwalifikować jako gospodarstwo rolne. Podniósł też, że z załączonego do odwołania zaświadczenia Starosty B. z dnia 25 października 2013 r. wynika, iż od użytkowanych gruntów nie były naliczane składki na ubezpieczenie rolnicze. W ocenie organu rentowego, na tej podstawie można więc wnioskować, że obszar użytkowanych przez rodziców odwołującej gruntów nie spełniał warunków do uznania go za gospodarstwo rolne.

Na rozprawie w dniu 5 lutego 2014 r. pełnomocnik organu rentowego podniósł, iż nie kwestionuje faktu pracy odwołującej na gruntach, we władaniu których pozostawali jej rodzice w spornym okresie w zakresie co najmniej 4 godzin dziennie (00:04:28).

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołująca K. D., urodzona (...), wykazała przez organem rentowym na dzień 11 maja 2013 r. okres składkowy w wymiarze 24 lat, 10 miesięcy i 3 dni oraz okres nieskładkowy w wymiarze 8 lat, 3 miesięcy i 11 dni, co daje łącznie 33 lata, 1 miesiąc i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

dowód:

- zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druki Rp-7) z dnia 11.05.2012 r.- cz. II akt ZUS,

We wniosku o świadczenie przedemerytalne z dnia 3 września 2013 r. odwołująca podała, że nadal pozostaje w zatrudnieniu. Do wniosku dołączyła zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druki Rp-7) z dnia: 11 maja 2012 r. i 2 sierpnia 2013 r., potwierdzające, że od 4 sierpnia 1987 r. do nadal pozostaje w stosunku pracy z (...) S.A. w W.. Do wniosku o świadczenie przedemerytalne odwołująca nie dołączyła zaświadczenia powiatowego urzędu pracy poświadczającego 6- miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W dniu wydania zaskarżonej decyzji, tj. 27 września 2013 r., odwołująca nadal pozostawała w stosunku pracy z (...) S.A.

w W.. W toku postępowania sądowego, na rozprawie w dniu 26 marca 2014 r. przedłożyła pisemne oświadczenie z dnia 31 października 2013 r. o rozwiązaniu łączącej ją z tą spółką od 18 sierpnia 1987 r. umowy o pracę za porozumieniem stron z dniem 31 marca 2014 r. W piśmie tym wskazano, że przyczyną rozwiązania umowy o pracę jest redukcja zatrudnienia w związku z reorganizacją pracy w (...) w B. i jako podstawę prawną powołano przepis art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844 ze zm.). W dacie wyrokowania odwołująca nadal pozostawała w stosunku pracy z (...) S.A. w W..

dowód:

- wniosek o świadczenie przedemerytalne z dnia 03.09.2013 r.- cz. II akt ZUS,
- oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron z dnia 31.10.2013 r.- k. 22,
- zeznania odwołującej K. D.- 00:33:52,

W okresie od 21 listopada 1978 r. do 20 stycznia 1980 r. rodzice odwołującej W. i M. K. byli właścicielami gruntów o powierzchni

0,71 ha. Poza tym, w trzech różnych miejscach dzierżawili grunty rolne o powierzchni odpowiednio: około 0,25 ha, około 1 ha i około 0,5 ha. Na wszystkich tych gruntach prowadzili gospodarstwa rolne.

dowód:

- akt własności ziemi z dnia 22.05.1980 r.- k. 6,
- protokół ustalenia potrzeb i uprawnień uwłaszczeniowych- k. 14,
- pismo UG w G. z dnia 26.07.2013 r.- cz. II akt ZUS,
- zeznania świadka W. K.- 00:03:26, 00:07:26,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, zeznania świadków i odwołującej.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić nawet z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Zeznania świadka W. K. i odwołującej K. D., odnoszące się do okoliczności istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia, Sąd uznał za wiarygodne. Były one jasne, konkretne i znalazły potwierdzenie w zgromadzonych w sprawie dokumentach. Brak więc było powodów, aby kwestionować ich wiarygodność w tej części, tj. twierdzenia świadka dotyczące powierzchni użytkowanego wraz z mężem w okresie od 21 listopada 1978 r. do 20 stycznia 1980 r. gospodarstwa rolnego oraz twierdzenia odwołującej dotyczące pozostawiania w stosunku pracy z (...) S.A. w W., zarówno w dniu wydania przez organ rentowy zaskarżonej decyzji, jak i w dniu wyrokowania.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 27 września 2013 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Rozważania w niniejszej sprawie poprzedzić należy ogólnym stwierdzeniem, że warunki nabycia prawa do świadczenia muszą zostać spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 maja 2004 r., II UK 395/03 (OSNP 2005/3/43) zwrócił uwagę na to, że w postępowaniu odwoławczym od decyzji organu rentowego sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. W jego uzasadnieniu podał, że warunki nabycia prawa do świadczenia muszą być spełnione łącznie w dacie orzekania przez organ rentowy,

a postępowanie sądowe wywołane odwołaniem od decyzji organu rentowego ma na celu ocenę zgodności z prawem- w aspekcie formalnym i materialnym- decyzji wydanej przez organ rentowy. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji.

Reasumując, o zasadności przyznania lub odmowy przyznania świadczenia decydują okoliczności istniejące w chwili ustalania do niego prawa decyzją organu rentowego.

W sprawie bezsporne było, że odwołująca, urodzona (...), wykazała przed organem rentowym na dzień 11 maja 2013 r. okres składkowy w wymiarze 24 lat,

10 miesięcy i 3 dni oraz okres nieskładkowy w wymiarze 8 lat, 3 miesięcy i 11 dni, co daje łącznie 33 lata, 1 miesiąc i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych. W stażu tym organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawczyni okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 21 listopada 1978 r. do 20 stycznia 1980 r. Jednocześnie, jak wynika z oświadczenia pełnomocnika ZUS złożonego na rozprawie w dniu 5 lutego 2014 r., organ rentowy nie kwestionował faktu pracy odwołującej na gruntach, we władaniu których pozostawali jej rodzice w zakresie co najmniej 4 godzin

dziennie, ale to, że rodzice odwołującej nie odprowadzali składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz to, że nie ma możliwości ustalenia wielkości prowadzonego przez nich gospodarstwa rolnego, co pozwalałoby na ustalenie, czy w ogóle można je potraktować, biorąc pod uwagę kryterium powierzchni, za gospodarstwo rolne.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji odmawiającej K. D. prawa do świadczenia przedemerytalnego, organ rentowy w pierwszej kolejności powołał się na brzmienie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, a w następnej dopiero kolejności przytoczył brzmienie art. 2 ust. 1 pkt 5.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 170), prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn.

Natomiast, jak wynika z treści art. 2 ust. 3 tej ustawy, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki: 1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna; 2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych; 3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6- miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

W tym miejscu zauważyć jedynie należy, że prawidłowo organ rentowy w przypadku wnioskodawczyni rozważał, czy spełnia ona przesłanki do przyznania jej prawa do świadczenia przedemerytalnego w oparciu o przepis art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy, ponieważ innych kryteriów, w szczególności z uwagi na wiek, wymienionych w pkt 1-4 i w pkt 6 ust. 1 art. 2 ustawy, w/w nie spełnia.

Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonej decyzji, organ rentowy skupił swoją uwagę na wielkości wykazanego przez odwołującą stażu pracy, pomijając inne przesłanki, które winna spełnić osoba ubiegająca się o prawo do świadczenia przedemerytalnego.

W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że odwołująca zarówno w dniu składania wniosku o prawo do świadczenia przedemerytalnego, jak i w dniu wydania zaskarżonej decyzji i w dniu wyrokowania pozostawała w stosunku pracy z (...) S.A.

w W.. We wniosku o świadczenie przedemerytalne z dnia 3 września 2013 r. wyraźnie podała, że nadal pozostaje w zatrudnieniu. Do wniosku tego dołączyła zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu potwierdzające, że od 4 sierpnia 1987 r. do nadal pozostaje w stosunku pracy z (...) S.A. w W.. Na rozprawie w dniu 26 marca 2014 r. przedłożyła natomiast pisemne oświadczenie o rozwiązaniu łączącej ją z tą spółką umowy o pracę za porozumieniem stron, ale dopiero z dniem 31 marca 2014 r.

Świadczenie przedemerytalne przysługuje natomiast ubezpieczonym, którzy z różnych przyczyn rozwiązali stosunek pracy (względnie ogłosili upadłość w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą lub byli uprawnieni do renty z tytułu niezdolności do pracy), a następnie przez okres co najmniej 6 miesięcy pobierali zasiłek dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i spełnili łącznie dodatkowe kryteria wymienione w pkt 1-3 ust. 3 art. 2 ustawy.

Odwołująca tymczasem, jak wynika z akt sprawy, nie rozwiązała stosunku pracy, a tym samym, przed dniem złożenia wniosku o świadczenie przedemerytalne, nie pobierała i nie mogła pobierać zasiłku dla bezrobotnych.

Istotnie, do wniosku z dnia 3 września 2013 r. odwołująca nie przedłożyła wydanego przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6- miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Przepisy art. 7 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych wyraźnie natomiast wskazują, że do wniosku o świadczenie przedemerytalne dołącza się stosowne dokumenty, w tym decyzję o utracie prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub informację o upływie 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 2 ust. 3.

Odwołująca dokumentów takich nie przedłożyła i nie mogła przedłożyć, skoro do dnia wyrokowania nie rozwiązała stosunku pracy.

Kwestia zatem, jaka była w rzeczywistości wielkość gospodarstwa rolnego rodziców odwołującej i czy w ogóle można je potraktować, biorąc pod uwagę kryterium powierzchni, za gospodarstwo rolne i czy rodzice odwołującej odprowadzali czy też nie składki na ubezpieczenie społeczne rolników i jaki skutek ma brak uiszczania takich składek z punktu widzenia interesów ubezpieczonej- odgrywa w niniejszej sprawie znaczenie drugorzędne.

Przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego warunkowane jest bowiem spełnieniem wszystkich wymienionych przez przepisy przesłanek łącznie. Wówczas, na wniosek osoby uprawnionej, organ rentowy wydaje decyzję o przyznaniu prawa do świadczenia. Niespełnienie przez ubezpieczonego ustawowych warunków koniecznych do przyznania świadczenia powoduje wydanie decyzji odmownej. Wydanie takiej decyzji następuje również wtedy, gdy ubezpieczony nie spełnia chociażby jednego z ustawowych warunków niezbędnych do przyznania świadczenia. Nie jest natomiast dopuszczalne

w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wydanie wyroku ustalającego spełnienie przez ubezpieczonego niektórych warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia

i przyznającego to świadczenie pod warunkiem spełnienia pozostałych warunków

w przyszłości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 czerwca 2013 r.,

II UK 380/12 (Legalis nr 745393), sądy ubezpieczeń społecznych nie posiadają uprawnień do wydawania orzeczenia wstępnego w rozumieniu art. 318 § 1 k.p.c., ponieważ przepisy

o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie przewidują,

tj. nie dopuszczają wydawania wyroków wstępnych, o których mowa w art. 318 § 1 k.p.c., „tylko co do samej zasady”,

którą byłoby niedopuszczalne „warunkowe” ustalenie uprawnień emerytalnych, bez koniecznego kumulatywnego spełnienia łącznie wszystkich przesłanek (warunków) ich nabycia (por. także wyroki SN: z dnia 8 stycznia 2013 r., I UK 365/12, Legalis nr 710340 i z dnia 9 lutego 2010 r., I UK 262/09, LEX nr 585728).

Reasumując, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest dopuszczalne wydanie wyroku ustalającego spełnienie przez ubezpieczonego niektórych warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia lub wyroku przyznającego to świadczenie pod warunkiem spełnienia pozostałych warunków w przyszłości (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 10 października 2013 r., III AUa 20/13, LEX nr 1383460, wyrok SA w Szczecinie z dnia 5 września 2013 r., III AUa 200/13, LEX nr 1381543).

W tym miejscu wskazać jedynie należy, iż jak wynika z poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych w oparciu o dokumenty, tj. akt własności ziemi, protokół ustalenia potrzeb i uprawnień uwłaszczeniowych oraz pismo Urzędu Gminy w G. z dnia 26 lipca 2013 r., jak również zeznania świadka W. K., od 21 listopada 1978 r. do 20 stycznia 1980 r. rodzice wnioskodawczyni byli właścicielami gruntów o powierzchni

0,71 ha. Poza tym, dzierżawili grunty rolne o łącznej powierzchni około 1,75 hektara. Wiadomo również, że na wszystkich tych gruntach prowadzili gospodarstwo rolne. Jak zaś wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 31 lipca 2013 r.,

III AUa 1513/12, LEX nr 1362702), zaliczenie pracy w gospodarstwie rodziców nie opiera się na wykazaniu tytułu własności rodziców, lecz na wykazaniu posiadania gospodarstwa przez rodziców i jego prowadzenia. Poza tym, jak wynika z treści obowiązującego w spornym okresie § 1 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości

oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (Dz. U. z 1970 r. Nr 24, poz. 199), nie uważało się za nieruchomości rolną nieruchomości należących do tej samej osoby lub osób, jeżeli ich łączny obszar nie przekraczał 0,5 ha.

Wskazać też trzeba, że warunkiem zaliczenia jako uzupełniającego okresu pracy w gospodarstwie rolnym w oparciu o przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) nie jest, wbrew twierdzeniom organu rentowego, udowodnienie opłacania składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 października 2013 r. (sygn. akt III AUa 179/13), przed dniem 1 stycznia 1983 r. nie istniał obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie społeczne rolników za domownika. Obowiązek ten przed dniem 1 stycznia 1983 r. dotyczył tylko rolnika, a wolą ustawodawcy wynikającą z treści art. 10 ust. 1 pkt 1-3 ustawy było odróżnienie formy prowadzenia gospodarstwa rolnego od pracy w nim. Stąd do zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym wymagane jest jedynie, aby praca ta była faktycznie wykonywana w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Natomiast opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne rolników za pracującego w gospodarstwie rolnym domownika, jak również opłacanie składek za samego rolnika, dla zaliczenia osobie pracującej w gospodarstwie rolnym, nie będącej rolnikiem, okresu tej pracy jako uzupełniającego pozostaje bez znaczenia. Formułując taki wniosek Sąd Apelacyjny w Krakowie powołał się na uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2006 r., I UK 73/06, LEX nr 950606 i z dnia 19 grudnia 2000 r., II UKN 155/00, OSNP 2002/16/394).

Reasumując, stwierdzić należało, że odwołującej nie przysługuje prawo do świadczenia przedemerytalnego, ponieważ nie spełnia ona wszystkich przesłanek określonych w przepisach art. 2 ust. 1 pkt 5 i art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych.

Mając, powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.